

Regeringens proposition

1977/78: 187

om avskaffande av den allmänna arbetsgivaravgiften;

beslutad den 20 april 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den allmänna arbetsgivaravgiften helt avvecklas fr. o. m. den 1 juli 1978.

Förslag till**Lag om upphävande av lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift**

Härigenom föreskrivs att lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift skall upphöra att gälla. Därvid skall följande iakttagas.

1. Den upphävda lagen tillämpas alltjämt på löner som utges före den 1 juli 1978.

Riksförsäkringsverket skall utan ansökan besluta om den jämkning av påfordrad preliminär arbetsgivaravgift som föranleds av att lagen upphävs. Jämkning som nu sagts skall dock ske endast om den påfordrade preliminära avgiften därigenom nedsätts med minst 300 kronor.

2. Den upphävda lagen tillämpas alltjämt på sådan inkomst av annat förvärvsarbete som hänför sig till tiden före den 1 juli 1978. Omfattar beskattningsår tid såväl före som efter utgången av juni 1978, skall så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden före den 1 juli 1978 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller före utgången av juni 1978 och hela beskattningsåret. Vid tillämpning av 4 § första stycket den upphävda lagen skall dock i detta fall det avgiftsfria bottenbeloppet utgöra 2 500 kronor för varje månad under beskattningsåret som infaller före den 1 juli 1978. Motsvarande skall gälla i fall som avses i fjärde stycket nämnda paragraf.

Vid bedömningen av om inkomst är hänförlig till tiden före eller efter utgången av juni 1978 skall bestämmelserna i 4 § andra stycket andra meningen den upphävda lagen inte tillämpas.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-04-20

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Wikström, Johansson, Friggebo, Wirtén

Föredragande: statsrådet Mundebo

Proposition om avskaffande av den allmänna arbetsgivaravgiften

1 Inledning

I det reviderade budgetförslaget (prop. 1977/78:150 bil. 2) har jag tidigare i dag redogjort för budgetens samhällsekonomiska bakgrund. Jag framhöll i det sammanhanget att det är motiverat att minska näringslivets kostnadsbelastning i form av arbetsgivaravgifter för att snabbare kunna uppnå ett högre kapacitetsutnyttjande i den svenska ekonomin. En sådan åtgärd har också positiva effekter på bytesbalans och prisnivå.

I det följande lägger jag fram förslag om att den allmänna arbetsgivaravgiften slopas fr. o. m. den 1 juli 1978. I och med detta fullföljs den politik som aviserades i augusti 1977 om att stegvis avskaffa denna avgift. Lättnaden i avgiftsuttaget omfattar såväl arbetsgivares avgifter för anställd personal som egenföretagares avgifter på egen inkomst.

2 Nuvarande regler

Enligt lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift (ändrad senast 1977:1055) skall sådan avgift erläggas av såväl arbetsgivare som s. k. egenföretagare.

Den avgift som betalas av arbetsgivare utgår f. n. med 2 % av vad arbetsgivaren under året har utbetalat som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Vid avgiftsberäkningen tas inte hänsyn till arbetstagare vars lön under året har understigit 500 kr. Vidare bortses från lön till arbetstagare, som inte omfattas av socialförsäkringen för skador i arbete, och från ersättning till uppdragstagare. Inte heller erläggs avgift för sjuklön o. d. som motsvarar ersättning från försäkringskassa till

arbetsgivare vid s. k. arbetsgivarinträde eller för sådan lön till barn som inte är avdragsgill vid inkomsttaxeringen.

Fysisk person som har haft inkomst av annat förvärvsarbete i form av inkomst av rörelse eller jordbruk (egenföretagare) betalar allmän arbetsgivaravgift (egenavgift) med 2 % av inkomsten. Till grund för inkomstberäkningen läggs egenföretagarens taxering till statlig inkomstskatt. Avgift tas dock endast ut på den del av inkomsten som överstiger 30 000 kr.

Den allmänna arbetsgivaravgiften är fr. o. m. den 1 januari 1978 avskaffad inom det inre stödområdet (prop. 1977/78:54, SkU 1977/78:16, rskr 1977/78:50, SFS 1977:1055). Avgiftsfriheten omfattar lön i pengar eller naturaförmåner till arbetstagare som har utfört sitt arbete huvudsakligen inom det inre stödområdet samt egenföretagares inkomst i den mån inkomsten enligt bestämmelserna om rätt beskattningsort är hänförlig till nämnda område. Med det inre stödområdet avses områdets omfattning enligt kungörelsen (1970:180) om statligt regionalpolitiskt stöd (omtryckt 1976:379, ändrad senast 1977:142). Detta innebär att avgiftsfriheten f. n. gäller inom följande delar av landet:

Norrbottnens län utom Piteå, Älvsbyns, Luleå och Bodens kommuner,

Västerbottnens län utom Nordmalings, Robertsfors, Skellefteå, Umeå och Vännäs kommuner,

Jämtlands län,

av Västernorrlands län Sollefteå och Ånge kommuner,

av Gävleborgs län Ljusdals kommun,

av Kopparbergs län Malungs, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner,

av Värmlands län Torsby kommun.

3 Föredragandens överväganden

Som jag inledningsvis har anfört bör den allmänna arbetsgivaravgiften avskaffas med verkan fr. o. m. den 1 juli 1978. Detta innebär att lön, som betalas ut efter utgången av juni 1978, inte bör medföra skyldighet att erlägga allmän arbetsgivaravgift. För egenföretagare bör avgiftsfriheten omfatta inkomst som hänför sig till andra halvåret 1978 eller senare.

Allmän arbetsgivaravgift fastställs på grundval av de belopp som arbetsgivaren under ett kalenderår erlagt i lön till sina anställda. Detta gäller oavsett om arbetsgivarens räkenskapsår sammanfaller med kalenderår eller om arbetsgivaren har brutet räkenskapsår. Arbetsgivaren skall i början av året efter utgiftsåret lämna uppgift (arbetsgivaruppgift) till ledning för beräkning av avgiftsunderlaget.

En avveckling av den allmänna arbetsgivaravgiften fr. o. m. den 1 juli 1978 förutsätter att det går att avgöra hur stor del av avgiftsunderlaget som belöper på första halvåret 1978 och hur stor del som belöper på andra halvåret. Arbetsgivaruppgifter avseende utgiftsåret 1978 måste därför innehålla

upplysningar om hur löneutbetalningarna fördelar sig på första resp. andra halvåret. Varken denna utökade uppgiftsskyldighet eller kontrollen av att fördelningen av lönen är riktig behöver enligt min mening vålla några större problem. I arbetsgivaruppgiften redovisad lönesumma under första resp. andra halvåret 1978 kan sålunda vid behov jämföras med t. ex. underlaget för arbetsgivarens inbetalningar av de anställdas preliminärskatt för motsvarande period. Det får ankomma på riksförsäkringsverket att i anvisningar eller på annat lämpligt sätt närmare ange hur uppgiftsskyldigheten skall fullgöras.

Allmän arbetsgivaravgift i form av egenavgift erläggs av egenföretagare på den del av jordbruks- eller rörelseinkomsten som överstiger 30 000 kr. Till grund för beräkningen av inkomsten under visst år läggs egenföretagarens taxering till statlig inkomstskatt avseende nämnda år. Sammanfaller egenföretagarens beskattningsår inte med kalenderår, skall inkomsten anses ha åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret. Detta innebär att det avgiftsuttag, som fastställs för år 2, enligt nuvarande regler skall tillämpas på hela inkomsten även om beskattningsåret omfattar exempelvis tiden maj år 1–april år 2.

Som jag har framhållit i det föregående bör avskaffandet av den allmänna arbetsgivaravgift, som erläggs av egenföretagare, avse inkomst fr. o. m. den 1 juli 1978. Avgiftsändringen kommer således – utom i det speciella fallet att beskattningsåret avslutas den 30 juni 1978 – att infalla under ett löpande beskattningsår. I normalfallet blir det därför nödvändigt att dela upp beskattningsårets inkomst i en avgiftspliktig och en avgiftsfri del. Fråga uppkommer hur denna fördelning bör göras.

Det är enligt min uppfattning inte möjligt att grunda fördelningen på egenföretagarens faktiska inkomstförhållanden. De praktiska svårigheterna att utreda när under beskattningsåret som intäkter och kostnader har uppkommit skulle bli alltför stora. Uppdelningen av inkomst på en avgiftspliktig och en avgiftsfri del synes därför böra göras med stöd av en lättillämpad schablon. Den lämpligaste lösningen torde vara att utgå från att inkomsten har varit jämnt fördelad över beskattningsåret. Om inkomsten har uppgått till 60 000 kr. bör således – under förutsättning att beskattningsåret sammanfaller med kalenderåret 1978 – 30 000 kr. anses belöpa på första halvåret och 30 000 kr. på andra halvåret.

Enligt 4 § första stycket lagen om allmän arbetsgivaravgift skall avgiften beräknas endast på den del av inkomsten som överstiger 30 000 kr. Detta avgiftsfria bottenbelopp bör rimligen inte få utnyttjas fullt ut om beskattningsåret omfattar tid efter den 30 juni 1978, dvs. tid då avgift inte utgår. Jag föreslår därför att bottenbeloppet i nu åsyftade fall fastställs till 2 500 kr. för varje kalendermånad som infaller före den 1 juli 1978. Sammanfaller beskattningsåret med kalenderåret 1978 blir alltså det avgiftsfria beloppet ($6 \times 2\,500 =$) 15 000 kr. Skulle beskattningsåret i något undantagsfall ha påbörjats under löpande kalendermånad bör även denna månad berättiga till avdrag

med 2 500 kr.

Har makar bedrivit verksamhet gemensamt kan enligt 4 § fjärde stycket lagen om allmän arbetsgivaravgift sammanlagt högst 30 000 kr. av makarnas inkomst undantas från avgiftsplikt. Även i detta fall bör det avgiftsfria bottenbeloppet reduceras såvida del av beskattningsåret infaller efter utgången av juni 1978. Avdraget bör för makarna gemensamt inte få överstiga 2 500 kr. för månad räknat under den tid avgiftsplikt föreligger.

Vid beräkning av allmän arbetsgivaravgift i form av egenavgift skall, som tidigare nämnts, inkomsten anses ha åtnjutits under kalenderåret närmast före taxeringsåret även om taxeringen avsett ett brutet beskattningsår. En tillämpning av denna bestämmelse skulle uppenbarligen komma i konflikt med önskemålet att genomföra lättnader i avgiftsbelastningen fr. o. m. den 1 juli 1978. Jag föreslår därför att ifrågavarande bestämmelse inte skall tillämpas vid bedömningen av om inkomsten helt eller delvis hänför sig till tiden före eller efter utgången av juni 1978. Bestämmelsen bör i konsekvens med detta inte heller gälla vid beräkning av avgiftsfritt bottenbelopp. Det sagda innebär att någon nedsättning av avgiftsplikten inte bör komma i fråga om beskattningsåret avslutas före den 1 juli 1978. Omfattar beskattningsåret exempelvis tiden den 1 september 1977–den 31 augusti 1978 och uppgår inkomsten till 60 000 kr., bör avgiften beräknas på $(\frac{10}{12} \times 60\,000) / (10 \times 2\,500) = 25\,000$ kr.

Arbetsgivares avgifter enligt lagen om allmän arbetsgivaravgift skall debiteras och betalas in i enlighet med föreskrifterna i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. Preliminär avgift för visst år skall i princip utgå med belopp motsvarande senast debiterade slutliga avgift. Detta innebär att den preliminära avgiften för år 1978 baseras på den i slutet av år 1977 debiterade slutliga avgiften för år 1976. Vid fastställande av den preliminära avgiften kan emellertid hänsyn tas till beslutade ändringar i avgiftsuttaget och till mer betydande ändringar som avgiftsunderlaget kan antas komma att undergå till följd av den allmänna löneutvecklingen.

Den preliminära avgiften skall betalas in med lika belopp senast den 18 i envar av månaderna februari, april, juni, augusti, oktober och december under utgiftsåret. Visar det sig att den preliminära avgiften kommer att avvika från den beräknade slutliga avgiften kan den preliminära avgiften jämkas uppåt eller nedåt. För att jämkning skall komma i fråga krävs normalt att den slutliga avgiften beräknas över- eller understiga den preliminära avgiften med minst en femtedel. Jämkning kan dock ske även i annat fall såvida ändring av den påförda preliminära avgiften skulle bli mer betydande eller annan särskild omständighet föreligger.

Överskjutande preliminär avgift betalas tillbaka till arbetsgivaren i slutet av året efter utgiftsåret. Kvarstående avgift erläggs i februari och april andra året efter utgiftsåret.

Det är önskvärt att den föreslagna lättnaden i uttaget av allmän arbetsgi-

varavgift snabbt påverkar företagens ekonomiska situation. De preliminära avgiftsbelopp, som skall betalas in under andra halvåret 1978, bör därför enligt min mening jämkas nedåt. Sådan jämkning bör göras utan ansökan för att handläggningen av jämningsärendena skall bli så smidig som möjligt. Jämkningsen bör baseras uteslutande på den minskning av avgiftsuttaget som föranleds av mitt förslag och ske endast om den påförda preliminära avgiften därigenom sätts ned med minst 300 kr. Någon prövning av andra faktorer bör således inte komma till stånd i dessa fall. En föreskrift om denna schablonmässiga jämkning bör tas in i lagförslaget.

De belopp som egenföretagare skall erlägga i form av egenavgifter debiteras och inbetalas enligt reglerna i uppbördslagen (1953:272). Den preliminära avgiften betalas in som preliminär B-skatt och erläggs alltså tillsammans med bl. a. inkomst- och förmögenhetsskatten.

Debiteringen av preliminär B-skatt för visst år grundas på den senast debiterade slutliga skatten. Den preliminära B-skatten för år 1978 baseras alltså på den slutliga skatten – inklusive egenavgifter – för år 1976. Någon uppräknings med hänsyn till ändrat skatte- eller avgiftsuttag eller förväntad ökning av den allmänna inkomstnivån görs dock inte. Detta leder till att den preliminära B-skatten normalt utgår med för lågt belopp.

Mot bakgrund av det anförda och då egenavgifterna i regel representerar en mindre del av den preliminära B-skatten, saknas enligt min mening anledning att medge generell jämkning av egenföretagares preliminära B-skatt. Sådan jämkning bör således även såvitt gäller år 1978 grundas på en utredning om egenföretagarens faktiska inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Begär egenföretagaren jämkning av B-skatten skall självfallet, såvitt gäller inkomst som hänför sig till tiden efter utgången av juni 1978, det lägre avgiftsuttaget beaktas.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anförts hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom budgetdepartementet upprättat förslag till lag om upphävande av lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

